

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 01 » 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ

для студентів

спеціальності

033 «Філософія»

освітнього рівня

другого (магістерського)

освітня програма

033.00.01 Філософія

Київ – 2021

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 62186554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0024/21

(підпис) (прізвище, ініціали)
« 21 » 2021 р.

Розробники:

Горбань Олександр Володимирович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Горбань Олександр Володимирович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету
Протокол від 29 серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри д. філос. н., проф. Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 033.00.01 «Філософія»

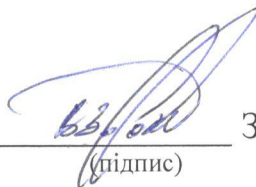
_____.20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми Александрова О.С.
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____.20__ р.

Заступник декана

 Завадський В.М.
(підпис)

Пролонговано:

на 2020/2021 н.р. (Додонов Р.О.), «28» 08 2020 р., протокол № 1

на 2021/2022 н.р. (Додонов Р.О.), «18» 08 2021 р., протокол № 1

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни «Філософія освіти»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	дисципліна, яка забезпечує формування загальних компетентностей обов'язкової частини НП	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	5	-
Семестр	9	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	32	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	80	-
Форма семестрового контролю	Залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – в рамках формування цілісного філософського світогляду дослідження тенденцій становлення та розвитку світоглядних парадигм щодо філософської рефлексії економічного буття людини.

Дисципліна спрямована на формування таких фахових (професійних) програмних компетентностей освітньої програми підготовки:

Світоглядна. Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції. Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії. Збереження національних духовних традицій. Розуміння переваг здорового способу життя та прийняття їх як власних цінностей (**ЗК-01**).

Інформаційна. Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань. Здатність до ефективного використання інформаційних технологій в соціальній і професійній діяльності (**ЗК-04**).

Самоосвітня. Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху (**ЗК-06**).

Дослідницько-практична. Здатність поєднувати знання різних методів наукового та філософського дослідження і вміння їх застосовувати при вирішенні завдань наукової проблеми. Уміння організовувати та здійснювати процедуру наукового дослідження, синтезувати його результати. Навички пошуку грантів на проведення наукових досліджень, розуміння включення до міжнародних і державних наукових проєктів, наукового стажування (**ФК-03**).

Аналітична. Здатність до аналізу, оцінки і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань (**ФК-04**).

Управлінська. Вміння використовувати професійні знання в процесі прийняття управлінських рішень. Здатність до планування, організації та управління своєю професійною діяльністю і роботою в різних колективах (**ФК-06**).

3. Результати навчання за дисципліною

Здатність опанування культурою філософського мислення. Здатність виділяти та оцінювати соціальні, політичні, культурні складові філософських феноменів (**ПРН-01-3**).

Здатність формування варіативних методологічних підходів у вивченні міждисциплінарних проблем концептуального мислення. На підставі знання виокремлення напрямів і течій сучасної філософії, а також актуальних філософських проблем та здійснення їх аналізу (**ПРН-02-3**).

Здатність продемонструвати знання філософського інструментарію наукового гуманітарного пізнання, сучасних соціальних й етичних проблем, наукових шкіл, напрямків, концепцій (ПРН-03-з).

Знання етичних і правових норм щодо чужої і своєї інтелектуальної власності. Розуміння етичних засад педагогічної та наукової діяльності і готовність дотримуватися їх у процесі виконання виробничих функцій (ПРН-05-з).

Здатність упорядкувати основні залежності між еволюцією філософських ідей і змінами в культурі та суспільстві (ПРН-01-у).

Здатність критично аналізувати, оцінювати та застосовувати знання в контексті професійної діяльності (ПРН-02-у).

Володіння навичками наукового дослідження в галузі філософії. Підготовка науково-популярних видань з філософії та історії філософії, адресованих широкій аудиторії. Здатність обирати і застосовувати найбільш ефективну методологічну стратегію дослідження. Вміння здійснювати бібліографічний пошук, джерелознавчі студії, аналіз та інтерпретацію філософських і релігійних текстів. Планування, організація і проведення наукових досліджень у галузі філософії та історії філософії. Навички та культура наукової дискусії. Публічні виступи (преса, радіо, телебачення) на філософські та історико-філософські теми, наукова комунікація в межах філософської спільноти (ПРН-03-у).

Здатність підготовки аналітичних матеріалів із суспільствознавчих і гуманітарних питань. Підготовка та управління реалізацією гуманітарних проектів (ПРН-05-у).

Здатність продемонструвати інноваційні підходи до власної освіти й діяльності, здатність постійно опрацьовувати значний обсяг нової інформації, сприймати модерні ідеї, опановувати сучасні інтелектуальні технології (ПРН-03-с).

Володіння навичками культурно-просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію філософських знань і піднесення рівня філософської культури суспільства (ПРН-04-с).

Здатність організувати професійну самоосвіту, самовиховання та самоменеджмент (ПРН-06-с).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна робота
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Філософія економіки як галузь соціального знання							
Тема 1. Теоретико-методологічні основи філософії економіки як галузі соціального знання	18	2	4	-	-	-	12
Тема 2. Економіка як предмет філософського осмислення	14	2	2	-	-	-	8
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 1	32	4	6	-	-	-	20
Змістовий модуль II. Філософія бізнесу і господарства							
Тема 3. Філософія власності	16	2	2	-	-	-	12
Тема 4. Філософія праці	16	2	2	-	-	-	12
Тема 5. Філософія грошей і ринку	18	2	2	-	-	-	12
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 2	50	6	6	-	-	-	36
Змістовий модуль III. Антропологічний вимір економіки							
Тема 6. Людина як суб'єкт економічної діяльності. Економічна культура	20	2	4				12
Тема 7. Економічна ментальність та економічна ідеологія суспільства	18	2	2				12
Модульний контроль	4						
Разом за змістовим модулем 3	38	4	6	-	-	-	24
Семестровий контроль	-						
Усього годин	120	14	18	-	-	-	80

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія економіки як галузь соціального знання

Тема 1. Теоретико-методологічні основи філософії економіки як галузі соціального знання

Філософія культури у неокантіанстві і філософія економіки. Філософія духу у неогегельянстві і філософія економіки. Філософсько-економічний вимір марксизму та позитивізму. Філософсько-економічна складова неолібералізму: Л. фон Мізес, Ф. фон Гаск, М. Фрідман. Розвиток філософсько-економічних уявлень у межах російської філософії. "Філософія господарства" С. Булгакова. Філософський економізм Б. Яковенка. Філософія бізнесу як складова філософсько-економічного дискурсу. Структура та основні категорії сучасного філософсько-економічного знання. Криза неолібералізму як філософсько-економічної теорії.

Філософія економіки у контексті теорії постіндустріального суспільства (Д. Белл, П. Дракер, О. Тоффлер). Особливості постмодерного економічного світогляду за О. Тоффлером: концепція технологічних революцій; три «хвилі» соціально-економічного поступу в історії західної цивілізації. Комунікаційна концепція Г. Маклюєна: розвиток засобів комунікацій як фактор переходу від натурального господарства до ринкового. Есхатологічна філософія економіки Ф. Фукуями. Внесок комунікативної філософії у розвиток філософсько-економічної парадигми (К.-О. Апель, Ю. Габермас, П. Ульріх, К. Гоманн). Г. Беккер як основоположник «економічного підходу» у сфері аналізу неекономічних явищ.

Альтернатива прогресивізму. Цивілізаційні концепції У. Ростоу, Данілевського М. Я., О. Шпенглера, А. Тойнбі.

Сучасні концепції економічної людини: неолібералізм та інституціоналізм. Філософські засади інституціональної економіки. Криза неолібералізму. Культурна багатоманітність глобалізації. Філософія економіки в Україні: основні тенденції розвитку. Духовний капітал як основа формування соціально-економічного середовища інформаційного суспільства.

Тема 2. Економіка як предмет філософського осмислення

Предмет і завдання філософії економіки. Філософська проблематизація смислу, мети та універсальних засад господарської діяльності людини. Проблема співвідношення економічного буття та економічної свідомості, економічного життя і «духу», ідеального та реального в господарстві. Два підходи до його вирішення: економічний матеріалізм (К. Маркс) і "антиекономічний ідеалізм" (Булгаков С. М.).

Специфіка філософського дослідження економіки. Методологія філософії економіки. Економічна істина та її критерії.

Історичні типи економічного пізнання: античний, середньовічний, модерний. Становлення філософії економіки в Новий час. Основні здобутки утопічної думки щодо розуміння економічної реальності. Лібералізм А. Сміта. "Промислова система" Сен-Симона К.-А. Філософія економічного детермінізму К. Маркса та її

значення. Основні напрямки філософського аналізу економіки інформаційного суспільства.

Економічна філософія versus філософія економіки: спільне і особливе. Неолібералізм, неоконсерватизм та неінституціоналізм як теоретичні виміри сучасної економічної філософії. Економічна ідеологія як теоретична основа економічної філософії. Філософія господарства і лінійна модель раціональності. Філософія бізнесу і нелінійна раціональність. Соціально-креативний потенціал та системний зв'язок філософії бізнесу та філософії господарства. Філософія управління у структурі сучасних філософсько-економічних досліджень.

Змістовий модуль 2. Філософія бізнесу і господарства

Тема 3. Філософія власності

Філософсько-економічне обґрунтування власності. Власність як комплекс суспільних відносин. Власність як влада.

Типологія власності. Характеристика основних форм власності. Проблема ефективності та справедливості форм власності в філософсько-економічній думці.

Питання про власність у західній ліберальній філософії. Право на власність як основа автономії людини.

Революційна думка про власність: соціалістичний та анархічний підходи.

Релігійно-філософська думка щодо проблеми власності (В. Ф. Ерн, Є. М. Трубецькой, П. О. Флоренський). Маніфест приватної власності І. О. Ільїна

Тема 4. Філософія праці

Аналіз феномену праці в історії філософії. Антична думка. Трудова діяльність в концепції ідеальної держави Платона. Християнське розуміння праці та його вплив на середньовічну філософію. Вчення західноєвропейських мислителів Нового часу щодо праці (А. Сміт, Д. Рикардо, Д. Ст. Мілль, Г. В. Ф. Гегель).

Концепція сродної праці Г. С.Сковороди. Праця як умова щастя.

Соціальні аспекти трудової діяльності. Проблема експлуатації та відчуження праці в філософії К. Маркса. Ідея психологізації праці та відносин співпраці в роботах О. О. Богданова.

Філософсько-релігійний підхід. Ідея соборності, всеєдності, софійності як духовної основи праці (Соловйов В. С., Франк С. Л., Хомяков О. С.).

Виховне значення праці в педагогічній думці та філософії освіти ХХ ст. (Макаренко А. С., Д. Дьюї).

Тема 5. Філософія грошей і ринку

Походження, природа та функції грошей.

Філософія грошей як філософія культури. Г. Зіммель.

Семіотика грошей. Гроші як знак і як річ, яку означають (К. Маркс). Гроші як універсальна мова.

Гроші, довіра та соціальна стабільність. Форми довіри в процесі грошового обігу.

Концепція цінності в філософії грошей. Гроші як цінність. «Грошевий еквівалент» цінності особистості. Гроші та свобода.

Гроші й соціалізація суб'єкта. Гроші та влада. Гроші та механізм відчуження.

Становлення ринкової економіки та її характерні риси. Сучасні моделі ринкового господарства: ринкова, планово-ринкова, соціально-ринкова. Альтернативи ринку.

Соціофілософське осмислення ринкової економіки. Аналіз «свобідного» ринку Х. де Матьенсо (XVI ст.) Ринок у філософії лібералізму XVII – XIX ст. Концепція «незримої руки ринку» А. Сміта. Філософія економічного неокласицизму, її школи. Неолібералізм Ф. фон Гайека. Концепції державно-монополістичного регулювання економіки. Кейнсіанство та його еволюція.

Ідейно-політичні та духовні компоненти ринкової економіки. «Дух капіталізму» (М. Вебер, В. Зомбарт). Філософія бізнесу.

Критика капіталістичного ринкового суспільства як суспільства споживання (Франкфуртська школа).

Комерціалізація культури. Феномен масової культури.

Змістовий модуль 3. Антропологічний вимір економіки

Тема 6. Людина як суб'єкт економічної діяльності. Економічна культура

Економічна діяльність (виробництво, розподіл, обмін, споживання), її матеріальні та духовні засади. Економічна свідомість та її рівні (повсякденний та теоретичний).

Образ людини у філософії господарства. Особа, що хазяйнує, та її моделі у вітчизняній філософсько-економічній думці: ідеальна (Булгаков С. М., Федоров М. Ф., Розанов В. В., Соловйов В. С.); реформаторська (Туган-Барановський М. І., Чаянов О. В.); марксистська (Богданов О. О.). Економічна людина в філософії А. Сміта. Еволюція моделі економічної людини в західній думці.

Поняття економічної культури, її зміст та функції. Економічна культура особистості та суспільства. Моральні аспекти економічної діяльності.

Історичні типи економічної культури. Еволюція погляду на багатство і бідність, працю, власність, благодійність.

Роль етнорелігійного фактора в формуванні економічної культури. Православна господарська етика. Протестантська етика господарської діяльності. М. Вебер та його робота "Протестантська етика і дух капіталізму". Особливості ісламської господарської етики. Основні принципи діяльності ісламських банків.

Етика сучасного бізнесу. Обов'язок та відповідальність в сучасній економічній політиці.

Тема 7. Економічна ментальність та економічна ідеологія суспільства

Поняття «економічної ментальності»: зміст, сутність, функції. Економічна ментальність і культурна ідентичність. Економічна ментальність українців: основні риси та їх конструктивний вимір. Європейська і українська ментальність: спільне і особливе. Соціально-креативний потенціал економічної ментальності

суспільства. Методи ефективної трансформації ментальних засад соціально-економічної свідомості.

Поняття «економічної ідеології»: історія і теорія. Соціальні стратегії економічних ідеологій сучасності. Соціальна ефективність економічної ідеології неолібералізму. Економічна ідеологія і соціальний характер. Теоретичні перспективи реалізації самобутніх економічних ідеологій в умовах глобалізації.

Характерні риси інформаційного суспільства. Якісні зміни в економіці, пов'язані з процесом інформатизації.

Концепція «суспільство ризику» У. Бека. Виробництво ризиків. Безпека як пріоритетна цінність сучасної стадії розвитку суспільства.

Людина в інформаційному суспільстві. Проблема ідентичності. Механізми маніпулювання свідомістю та запобігання ним. Формування думок та бажань в людині. Людина як «машина бажань» (Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	2	2	3	3	2	2
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	3	3
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30	3	30
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-
Разом		-	70	-	76	-	70
Максимальна кількість балів: 216							
Розрахунок коефіцієнта: $100/216=0.462$							

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Різновидами самостійної роботи є:

- вивчення лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання за відповідними темами окремих питань з навчальної дисципліни;
- робота з рекомендованою основною і додатковою літературою;
- підготовка доповідей, підготовка до обговорень за відповідними темами на семінарських заняттях;
- підготовка творчих робіт (есе, виступу на конференції та ін.);

- систематизація теоретичних та практичних знань перед модульними контрольними роботами та заліком.

Контроль виконання самостійної роботи відбувається при обговореннях на семінарах, при написанні модульних контрольних робіт, екзамен.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1.		20	10
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	12	5
2	В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	8	5
Змістовий модуль 2.		36	15
3	В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	12	5
4	В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	12	5
5	В контексті п'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	12	5
Змістовий модуль 3.		24	10
6	В контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	12	5
7	В контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	12	5
Разом		80	35

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік. *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.

- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Предмет, завдання та методи філософії економіки.
2. Поняття економічної свідомості, її структура та рівні.
3. Співвідношення економічного буття та економічної свідомості.
4. Етапи розвитку філософсько-економічної думки: античний, середньовічний, модерний.
5. Економічний матеріалізм та його альтернативи.
6. Основні типи суб'єкта господарської діяльності.
7. Категорії моральності економіки.
8. Зміст та функції економічної культури.
9. Православна господарська етика.
10. Господарська етика протестантизму.
11. Ісламська етика господарської діяльності.
12. Проблема праці в західній філософсько-економічній думці.
13. Поняття "сродної праці" в ученні Сковороди Г. С.
14. Відчуження праці та його види.
15. Обґрунтування виховного значення праці в педагогічній думці та філософії освіти (Макаренко А. С., Д. Дьюї).
16. Власність як комплекс суспільних відносин та соціальних взаємодій.
17. Питання про власність у західній ліберальній філософії.
18. Підходи до проблеми власності в революційній думці (марксизм, анархізм).
19. Філософія грошей Г. Зіммеля та її значення.
20. Аксиологія грошей. Гроші як цінність.
21. Семіотика грошей.
22. Проблема типологізації економіки. Поняття соціально-економічної формації.
23. Періодизація суспільного розвитку в філософії О. Тоффлера. Поняття технологічної революції.
24. Концепція постіндустріального суспільства Д. Белла.
25. Соціально-економічний феномен ринкового господарства.

26. Ідейні та ціннісні засади ринкової економіки. «Дух капіталізму» (М. Вебер, В. Зомбарт).
27. Сучасні моделі ринкового господарства.
28. Критика суспільства споживання (Франкфуртська школа).
29. Проблема комерціалізації культури. Феномен масової культури.
30. Характерні риси та проблеми розвитку інформаційного суспільства.
31. Людина в інформаційному суспільстві. Механізми маніпулювання свідомістю та запобігання ним.
32. Концепція «суспільства ризику» У. Бека.
33. Сутність та передумови економічної глобалізації.
34. Глобальні проблеми сучасної економіки та шляхи їх вирішення.
35. Українська економіка в системі світового розподілу праці.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год., із них: лекції – 14 год., семінарські заняття – 18 год., самостійна робота – 80 год., модуль. контр. – 8 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Філософія економіки як галузь соціального знання (70 балів)		Змістовий модуль 2. Філософія бізнесу і господарства (76 балів)			Змістовий модуль 3. Антропологічний вимір економіки (70 балів)	
	1	2	3	4	5	6	7
Теми							
Лекції (теми, бали)	Тема 1. Теоретико-методологічні основи філософії економіки як галузі соціального знання (1 бал)	Тема 2. Економіка як предмет філософського осмислення (1 бал)	Тема 3. Філософія власності (1 бал)	Тема 4. Філософія праці (1 бал)	Тема 5. Філософія грошей і ринку (1 бал)	Тема 6. Людина як суб'єкт економічної діяльності. Економічна культура (1 бал)	Тема 7. Економічна ментальність та економічна ідеологія суспільства (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	Теоретико-методологічні основи філософії економіки як галузі соціального знання (22 бали)	Економіка як предмет філософського осмислення (11 балів)	Філософія власності (11 балів)	Філософія праці (11 балів)	Філософія грошей і ринку (11 балів)	Людина як суб'єкт економічної діяльності. Економічна культура (22 бали)	Економічна ментальність та економічна ідеологія суспільства (11 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота до першої теми (5 балів)	Самостійна робота до другої теми (5 балів)	Самостійна робота до третьої теми (5 балів)	Самостійна робота до четвертої теми (5 балів)	Самостійна робота до п'ятої теми (5 балів)	Самостійна робота до шостої теми (5 балів)	Самостійна робота до сьомої теми (5 балів)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)		МКР 2 (25 балів)			МКР 3 (25 балів)	
Семестровий контроль	Залік						

8. Рекомендовані джерела

Першоджерела

1. Аристотель. Сочинения в 4т. - М., 1984.
2. Бэкон Ф. Сочинения: В 2 т. - М. 1988.
3. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. -СПб., 1994.
4. Декарт Р. Сочинения: В 2т. - М., 1994.
5. Кант И. Трактаты. - СПб., 1996.
6. Лейбниц Г.В. Сочинения: В 4 т. - М., 1983 — 1989.
7. Ломоносов М.В. Избранные философские произведения. - М., 1980.
8. Макиавелли Н. Сочинения. - СПб., 1998.
9. Маркс К. К критике политической экономии. Предисловие // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т. 13. -М., 1985.
10. Николай Кузанский. Сочинения в 2т. -М., 1979— 1980.
11. Платон. Собрание сочинений в 4т. - М., 1990— 1994.
12. Сартр Ж. - П. Бытие и ничто. Опыт феноменологической онтологии. - М., 2000.
13. Соловьев В. С.Оправдание добра. Нравственная философия. - М.: Академический проект, 2010. -672с.
14. Спиноза Б. Об усовершенствовании разума: Сочинения. - М. —Харьков, 1998.
15. Фихте И.Г. Сочинения в 2 т. - СПб., 1993.
16. Флоренский П.А. Столп и утверждение истины. - М., 1990.
17. Фрагменты ранних греческих философов. - М., 1989. Ч. 1
18. Хайдеггер М. Бытие и время. -М., 1997.
19. Хомяков А.С. Полное собрание сочинений. -Т. 1-8. - М. 1985.
20. Шеллинг Ф.В.И. Сочинения в 2 т. - М., 1987.
21. Шестов Л. Избранные произведения. - М., 1993.
22. Энгельс Ф. Диалектика природы. //Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. -Т. 20. -М., 1985.
23. Эпикур. Письма. Главные мысли // Лукреций. О природе вещей. - М., 1983
24. Эразм Роттердамский. Философские произведения.- М., 1986.
25. Ясперс К. Смысл и назначение истории. -М., 1991.

Основні

1. Агапова И.И., Егоров А.Ю., Конотопов М.В., Сметанин С.И., Ярошук Н.З. История и философия экономики / РАН / М.В. Конотопов (общ.ред.). – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2008.
2. Альбер М. Капитализм против капитализма / Л.С. Горшкова (пер.с фр.). – С.Пб.: Экономическая школа, 1998.
3. Ананьин О. И. Экономическая наука в зеркале методологии // Вопросы философии. – М., 1999. – № 10.
4. Базилевич В.Д., Ільїн В.В. Метафізика економіки / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: Знання, 2007.

5. Баллерстром К.Г. Ното economicus? Образы человека в классическом либерализме // Вопросы философии. – М., 1999. – № 4.
6. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / М.Л. Коробочкин (пер.с англ.). – М.: Весь мир, 2004.
7. Беккер Г.С. Человеческое поведение: экономический подход.: Избр. тр. по экон. теории/ Р.И. Капелюшников (сост.,науч.ред.пер.,авт.послесл.), Е.В. Батракова (пер.с англ.), М.И. Левин (авт.предисл.). – М.: ГУ ВШЭ, 2003.
8. Белл Д. Культурні суперечності капіталізму // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія/ Міжнародний фонд “Відродження” / Віталій Лях (упоряд.). – К.: Либідь, 1996.
9. Бергер П.Л. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире/ Питер Л. Бергер (ред.), В.В. Сапов (пер.), П. Хантингтон (ред.). – М.: Аспект Пресс, 2004.
10. Бриттан С. Капитализм с человеческим лицом/ Л.С. Горшкова (пер.с англ.). – С.Пб.: Экономическая школа, 1998.
11. Булгаков С.Н. Философия хозяйства // Булгаков С.Н. Сочинения в двух томах/ С.С. Хоружий (сост.,прим.и вступ.ст.). – Т.1. – М.: Наука, 1993.
12. Бурдьє П. Практичний глузд / О. Йосипенко (пер.з фр.). – К.: Український Центр духовної культури, 2003.
13. Валлерстайн И. После либерализма/ Пер. с англ. Под ред. Б.Ю. Кагарлицкого. – М.: Едиториал УРСС, 2003.
14. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Пер. з нім. О.Погорілий. – К.: Основи, 1994.
15. Воейков М.И. Экономический детерминизм К.Маркса и русские интерпритации // Карл Маркс и современная философия. Сб. материалов науч. конф. к 180-летию со дня рождения Маркса/ Н. И. Лапин (отв. ред.) – М.: ИФРАН, 1999.
16. Гаєк Ф.А. Індивідуалізм та економічний порядок. – Харків: Акта, 2002.
17. Гаєк Ф.А. Принципи ліберального соціального порядку // Лібералізм. Антологія/ Наукове товариство ім. Вячеслава Липинського / Олег Проценко (упоряд.), Василь Лісовий (упоряд.). – К.: Смолоскип, 2002.
18. Глушко Т.П. Філософія економіки у структурі сучасної гуманітарної освіти/ Т.П. Глушко. – К.: Науковий світ, 2008.
19. Дракер П. Посткапиталистическое общество // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология/ Под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999.
20. Дугин А.Г. Капитализм: индивидуальное и общественное (в марксистской и традиционалистской перспективе) // Философия хозяйства. – М., 2002. – № 1 (19).
21. Дугин А.Г. Эсхатологический смысл современного либерализма // Философия хозяйства. – М., 2002. – № 1 (19).
22. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. – К.: Лібра, 1999.
23. Задорожнюк И.Е. Нужны ли экономической науке философские знания? (к Нобелевской лекции Ф. Хайека 1974 г.) // Вопросы философии. 2003. – № 1.
24. Заграва Е. Глобалізація і нації/ Е. Заграва. – К.: Фенікс, 2002.

25. Збітнєв Ю.І., Сенченко М.І. Біла книга України або Вашингтонський консенсус в дії. Наслідки економічних реформ 1991-2001 років. Всеукраїнська партія “Нова сила”/ Юрій Іванович Збітнєв (авт.-упоряд.), Микола Іванович Сенченко (авт.-упоряд.). – К.: ЗАТ “Виданичий дім “Княгиня Ольга”, 2003.
26. Зиммель Г. Философия труда // Зиммель Г. Избранное. В 2-х т. – Т. 2. – М.: Юристъ, 1996.
27. Зомбарт В. Буржуа. Этюды по истории духовного развития современного экономического человека.: Пер. с нем. / РАН. Ин-т социологии; Изд. подгот.: Ю.Н.Давыдов, В.В.Сапов. – М.: Наука, 1994.
28. Ільїн В.В. Фінансова цивілізація/ В.В. Ільїн. – К.: Книга, 2007.
29. Ильин В.В. Философия богатства: человек в мире денег/ Киевский национальный ун-т им. Тараса Шевченко. – К.: Знання України, 2005.
30. Иноземцев В.Л. Постиндустриальное хозяйство и „постиндустриальное общество” // Иноземцев В.Л. На рубеже эпох. Экономические тенденции и их неэкономические следствия. – М.: Экономика, 2003.
31. Иноземцев В.Л. Пределы догоняющего развития/ В.Л. Иноземцев. – М.: Экономика, 2000.
32. Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура / Государственный ун- т. Высшая школа экономики / Б.Э. Верпаховский (пер.). – М.: ГУ ВШЭ, 2000.
33. Кастельс М. Могущество самобытности // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология/ Под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999.
34. Катков П.В. Критика глобального корпоративного меркантилизма (Н. Хомский) // Вопросы философии. – М., 2003. – № 11.
35. Кессиди Ф.К. Глобализация и культурная идентичность // Вопросы философии. – М., 2003. – № 1.
36. Козловски П. Этика капитализма // Козловски П. Этика капитализма. Эволюция и общество: Критика социобиологии/ Комментар. Бьюкенена Дж.М.; Пер. с нем. и ред. Грецкого М.Н. – Спб.: Экон. шк., 1996.
37. Коллонтай В.М. Закат экономического нелиберализма // Философия хозяйства. – М., 2004. – № 4 (34).
38. Корняков В.И. О современном глобально-национальном в аспекте использования экономических законов // Философия хозяйства. – М., 2004. – № 1 (31).
39. Лебедев В. Великая амбиция // Вопросы философии. – М., 2003. – № 10.
40. Липинський В. Листи до братів-хліборобів // Липинський В. Повне зібрання творів, архів, студії. – Т. 6. – Кн. 1/ НАН України; Інститут східноєвропейських досліджень / Ярослав Пеленський (ред.).– К., 1995.
41. Лукач Г. Экономические взгляды Гегеля в иенский период // Вопросы философии, 1956. – № 5 // <http://caute.net.ru/ilyenkov/tra/lukas.html>
42. Манн М. Глобалізація як глобальний конфлікт // Економіка знань: виклики глобалізації та Україна/ А. С. Гальчинський та ін. – К., 2004.
43. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року // Маркс К., Енгельс Ф. З ранніх творів. – К.: Держполітвидав, 1984.

44. Маркс К., Энгельс Ф. Капитал // Маркс К., Энгельс Ф. Твори. – Т. 25., Ч. 1. – К.: Держполітвидав, 1963.
45. Маркс К., Энгельс Ф. Капитал // Маркс К., Энгельс Ф. Твори. – Т. 25., Ч. 2. – К.: Держполітвидав, 1963.
46. Маркс К., Энгельс Ф. Німецька ідеологія // Маркс К., Энгельс Ф. Твори. – Т. 3. – М.: Держполітвидав, 1963.
47. Мартин Г.П., Шуманн Х. Западная глобализации: атака на процветание и демократию.: Пер. с нем. – М.: Альпина Паблишер, 2001.
48. Медоуз Д.Х. Пределы роста / Д.Х. Медоуз, Д.Л. Медоуз, Й. Рандерс, У. Беренс. – М.: МГУ. – 1991.
49. Медоуз Д.Х. За пределами роста / Д.Х. Медоуз, Д.Л. Медоуз, Й. Рандерс. – М.: Пангея. – 1994.
50. Мизес фон Л. Индивид, рынок и правовое государство: Антология/ Дарио Антисери (ред.), Светлана Мальцева (пер.), Массимо Балдини (ред.). – С.Пб.: Пневма, 1999.
51. Мизес фон Л. Человеческая деятельность. Трактат по экономической теории/ [Пер. с англ. Куряева А.В.] – М.: Экономика, 2000.
52. Мировски Ф. Философские основы институциональной экономики // Проблемы новой политической экономики. – М., 2003. – № 1.
53. Нестеренко А. О чем не сказал Уильям Баумоль: вклад XX столетия в философию экономической деятельности // Вопросы экономики. – М., 2001. – № 7.
54. Нордстрем К. А., Ріддестрале Й. Бизнес в стиле фанк. Капитал пляшет под дудку таланта. – СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2003.
55. Нордстрем К.А., Ріддестрале Й. Караоке-капіталізм: Пер. з англ. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2004.
56. Ноттурно М. Открытое общество и его враги: сообщество, авторитет и бюрократия // Вопросы философии. – М., 1997. – № 11.
57. Ольсевич Ю. „Неортодоксальный взгляд” У. Баумоля на достижения экономической науки в XX веке и её задачи // Вопросы экономики. – М., 2001. – № 12.
58. Ольсевич Ю. О национальном экономическом мышлении // Вопросы экономики. – М., 1996. – № 9.
59. Осипов Ю.М. Глобальная экономика как феномен современности // Философия хозяйства. – М., 2002. – № 5.
60. Осипов Ю.М. Глобальное и национальное в экономике // Философия хозяйства. – М., 2003. – № 6 (30).
61. Осипов Ю.М. Опыт философии хозяйства. Хозяйство как феномен культуры и самоорганизующаяся система/ Ю.М. Осипов. – М.: МГУ, 1990.
62. Осипов Ю.М. Фиктивная сущность Постмодерна // Философия хозяйства. – М., 2003. – № 3 (27).
63. Панарин А.С. Постмодернизм и глобализация: проект освобождения собственников от социальных и национальных обязательств // Вопросы философии. – М., 2003. – № 6.

64. Пороховский А.А. Глобальная составляющая национального развития // *Философия хозяйства*. – М., 2004. – № 3 (33).
65. Радаев В.В. В борьбе двух утопий // *Вопросы философии*. – М., 1992. – № 4.
66. Рих А. Хозяйственная этика / В.В. Сапов (ред.), Е.М. Довгань (пер.). – М.: Посев, 1996.
67. Сенченко А.И. Общество истребления – стратегическая перспектива “демократических реформ”/ Межрегиональная академия управления персоналом. – К.: МАУП, 2004.
68. Сікора В. Напрями еволюції українського економічного розвитку в процесі становлення “нового консенсусу” і теорії про “соціальний капітал” // *Актуальні проблеми економіки*. Стаття 1,2. – К., 2001. – № 9-10, № 11-12.
69. Сікора В. Національна ідея в економіці (українська перспектива): Цикл інтерв'ю національній радіокомпанії України. – К.: ЕксОб, 1999.
70. Сорос Дж. Криза глобального капіталізму. Відкрите суспільство під загрозою / Руслан Ткачук (пер.з англ.), Андрій Фролкін (пер.з англ.). – К.: Основи, 1999.
71. Сорос Дж. Мыльный пузырь американского превосходства. На что следует направить американскую мощь / В. Ионов (пер.с англ.и науч.ред.). – М.: Альпина Бизнес Букс, 2004.
72. Тенянов И.М. Что такое философия хозяйства? // *Философия хозяйства*. – М., 2002. – № 6 (24).
73. Тоффлер Е. Третья Хвиля/ Андрій Євса (пер.з англ.). – К.: Видавничий дім “Всесвіт”, 2000.
74. Туган-Барановский М.И. Социализм как положительное учение // Туган-Барановский М.И. К лучшему будущему: Сб. соц-филос. произвед./ А.А. Воронин (ред.), К.В. Сорвин (сост.,подгот.текста,вступ.ст.и прим.). – М.: РОССПЭН, 1996.
75. Туроу Л. Будущее капитализма. Как сегодняшняя экономика формирует завтрашний мир/ А. И. Федотов (пер. с англ.) – Новосибирск: Сибирский хронограф, 1999.
76. Тутов Л.А. Проблема управления в философии хозяйства // *Вопросы экономики*. – М., 2003. – № 8.
77. Тутов Л.А. Философия хозяйства и экономическая теория: точки пересечения и противоречия // *Философия хозяйства*. – М., 2004. – № 4 (34).
78. Ульрих П. Пути ориентации в экономическом мышлении: Интегративная хозяйственная этика // *Философия хозяйства*. – М., 2003. – № 1 (25).
79. Философия денег/ Мазараки А.А., Ильин В.В./ Киевский национальный торгово-экономический ун-т. – К.: КНТЭУ, 2004.
80. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию/ Д. Павлова (пер.с англ.). – М.: АСТ, 2004.
81. Фукуяма Ф. Великий разрыв: [пер. с англ.]. Серия: “Philosophy” – М.: Ермак, 2004.
82. Фукуяма Ф. Конец истории // *Вопросы философии*. – М., 1990. – № 3.
83. Хайек Ф.А. Конкуренция как процедура открытия // *Мировая экономика и международные отношения*. – М., 1989. – № 12.

84. Хайек Ф.А. Познание, конкуренция и свобода: Антология сочинений / Дарио Антисери (ред.), С. Мальцева (пер.), Лоренцо Инфантино (ред.), К. Большаков (пер.). – СПб.: Пневма, 1999.
85. Хайек Ф.А. Претензии знания // Вопросы философии. М., 2003. – № 1.
86. Хайлбронер Р.Л. Экономическая теория как универсальная наука // Теория и история экономических и социальных институтов и систем: Альманах. – М., 1993. – Вып. 1.
87. Хангтингтон С. Запад уникален, но не универсален // Мировая экономика и международные отношения. – М., 1997. – № 8.
88. Хангтингтон С. Столкновение цивилиций и преобразование мирового порядка // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология/ Под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999.
89. Чекмарев В.В. Человеческий мир как мир экономический // Философия хозяйства. – М., 2001. – № 1 (13).
90. Чекмарев В.В. Постмодерн и экономическая онтология // Философия хозяйства. – М., 2003. – № 4 (28).
91. Швайка М. Проблеми захисту національних економічних інтересів України в умовах глобалізації // Економічний часопис ХХІ. – К., 2002. – № 6.
92. Шевченко В.И. Актуальность социально-философской концепции К. Маркса // Карл Маркс и современная философия. Сб. материалов науч. конф. к 180-летию со дня рождения Маркса/ Н. И. Лапин (отв. ред.) – М.: ИФРАН, 1999.
93. Шевчук В. Переваги та недоліки „західного” вектора в українській економічній політиці // Інтеграція України у світове співтовариство: Матеріали наук.-практ. конф., Київ, 19-20 грудня 1998 р. / Інформаційне агентство США (USIA); Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX)/ В. Вовк (наук.ред.) – К., 1999.

Додаткові

1. Агаджанян А.С. Буддизм и экономика // Агаджанян А.С. Буддийский путь в XX веке: Религиозные ценности и современная история стран тхеравады/ Рос. АН.Ин-т востоковедения; [Отв. ред. И.В.Подберезский] – М.: Наука, 1993.
2. Афанасенко И.Д. Философия предпринимательства // Философия хозяйства. – М., 2004. – № 4 (34).
3. Бачинський Ю. Економічні підстави самостійності нації // Націоналізм. Антологія/ Наукове товариство ім. Вячеслава Липинського / Лариса Білик (літ.ред.), Олег Проценко (упоряд.), Василь Лісовий (упоряд.) – К.: Смолоскип, 2000.
4. Баумоль У. Чего не знал Альфред Маршал: вклад XX столетия в экономическую теорию // Вопросы экономики. – М., 2001. – № 2.
5. Бек У. Что такое глобализация?/ Пер. с нем. А. Григорьева, В. Седельника; Общ. ред. и послесловие А. Филиппова. – М.: Прогрес-Традиция, 2001.
6. Беллолипецкий В.Г. Устойчивость развития национального хозяйства в условиях глобализации // Философия хозяйства. – М., 2004. – № 4 (34).

7. Бон К., Нойперт К.Э. Культура и национальные условия создания предпринимательских структур // Проблемы теории и практики управления. – М., 2004. – № 2.
8. Бузгалин А.В. Постмодернизм устарел // Философия хозяйства. – М., 2003. – № 4 (28).
9. Булгаков С.Н. Народное хозяйство и религиозная личность // Булгаков С.Н. Два града: Исследование о природе общественных идеалов / В.В. Сапов (сост.). – С.Пб.: Издательство Русского Христианского Гуманитарного Института, 1997.
10. Бьюкенен П.Дж. Смерть Запада/ Пер. с англ. А. Башкирова. – М.: ООО Издательство АСТ, 2003.
11. Вебер М. Хозяйственная этика мировых религий // Избранное. Образ общества/ [Отв. ред. и сост.: Я.М.Бергер и др.; Пер. М.И.Левина и др.] – М.: Юрист, 1994.
12. Гелбрейт Дж. Экономические теории и цели общества. – М.: Прогресс, 1976.
13. Гребнев Л.С. О чем знают не только экономисты? // Вопросы экономики. – М., 2001. – № 9.
14. Грішнова О.А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки/ О.А. Грішнова. – К.: Знання, 2001.
15. Гош О. Исторична місія політичної економії в Україні // Економіка України. – К., 2004 – № 2.
16. Данчева О.В., Швалб Ю.М. Практична психологія в економіці та бізнесі / В.П. Недашківський (ред.). – К.: Лібра, 1999.
17. Капелюшников Р. И. Философия рынка Ф.А. Хайека // Мировая экономика и международные отношения. – М., 1989. – № 12.
18. Кастельс М. Становление общества сетевых структур // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология/ Под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999.
19. Кадзума Т. Вечный дух предпринимательства. Практическая философия бизнесмена/ Предисл. В.Г.Урчукина; Пер.: Шахова Э.Я., Шафов Г.А. – К.: Укрзакордонвизасервис, 1992.
20. Кеничи О. Мышление стратега: искусство бизнеса по-японски/ Пер. с англ. И. Евстигнеевой. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007.
21. Кроче Б. Антология сочинений по философии. История. Экономика. Право. Этика. Поэзия / Светлана Мальцева (пер.,сост.и коммент.). – СПб.: Пневма, 1999.
22. Ксенофонт Афинский. Домострой // Ксенофонт Афинский. Воспоминания о Сократе. [Перевод С.И. Соболевского] – М., 1993. // <http://ancientrome.ru/antlittr/ksenoph/index.htm>
23. Неклесса А.И. Глобализация и новое геоэкономическое мироустройство // Философия хозяйства. – М., 2002. – № 1 (19).
24. Орлов В.В. Философия и политическая экономия // Философия и общество. – М., 1999. – № 2.
25. Панарин А.С. Стратегическая нестабильность в XXI веке/ А.С. Панарин. – М.: Алгоритм, 2003.

26. Печчеи А. Человеческие качества/ Захарова О.В. (пер. с англ.), Д.М. Гвишиани (общ. ред.) – М.: Прогресс, 1980.
27. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту нації / Є. Литвин (наук.ред.), О. Васильєва (пер.з англ.). – К.: Port-Royal, 2001.
28. Філософія бізнесу і менеджменту (скорочені тексти лекцій)/ Іщенко М.П., Лазарчук Ю.В., Руденко І.І., Яценко В.М. – Черкаси: Видавець Вовчок. О.Ю., 2003.
29. Філософія економіки // Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. В 2 ч. – Ч. 2. Актуальні проблеми сучасності. – К.: Альтерпрес, 2002.
30. Філософські основи менеджменту і бізнесу/ Герасимчук А. А., Тимошенко З. І., Шейко С. В. – К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2006.
31. Философия управления: (Социально-гуманитарные проблемы)/ Алехин В.В., Бурега В.В., Поважный С.Ф., Алехина Л.В. – Донецк: Донецкая гос. академия управления, 1999.
32. Философия экономики/ А.А. Мазараки, Ю.М. Осипов, И.К. Быстряков и др. / С.В. Синяков. (отв. ред.) – К.: Альтерпрес, 2002.
33. Хайлбронер Р.Л. Философы от мира сего. Великие экономические мыслители: их жизнь, эпоха и идеи/ пер. с англ. И. Файбисовича. – М.: КоЛибри, 2008.
34. Хандруев А.А. Гегель и политическая экономия/ А.А. Хандруев. Серия: Из истории экономической мысли – М.: Экономика, 1990.
35. Яковенко Б.В. Мощь философии/ А.А. Ермичев (вступ.статья, сост., пер., коммент.). – СПб.: Наука, 2000.